

ТЕТЯНА ФРОЛОВА

Допоки я живу

Поезії

**Львів
2009**

Ф 91

Авторська редакція

Авторка висловлює щирі подяку за
фінансування цієї збірки
Олександрі Бережанській

© Тетяна Фролова, 2009

ДОПОКИ Я ЖИВУ

Допоки я живу, то я співаю.
Допоки я співаю, я живу.
Старих пісень чомусь не забуваю
І пісню перехоплюю нову.
Бо що життя без пісні? - Тлін і порох.
Бо тільки в пісні зродиться любов.
Бо тільки в пісні серця добрий порух,
Все, що минуло, воскресає знов.
А вже ті вірші ! От морока з ними !
Вихлюпуються повинню з душі.
Мене самі шукають горді рими,
Лише їх записати поспіши.
Хтось прочитає – може й посміхнеться,
А може і сльозу з очей змахне.
А може, як життя моє минеться,
Хтось з віршами згадає і мене.
Ну що ж, я даром літ своїх не трачу –
Співаю пісню, і стару, й нову,
Сміюся часом, часом і поплачу.
Допоки я співаю, я живу.

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ (САМА ПРО СЕБЕ)

Я належу до старшого покоління, до дітей війни. Я народилася 22 квітня 1941 року. Через два місяці після мого народження почалася війна. Нас було шестеро дітей. Ще шестеро повмирало. Я була дванадцятою дитиною. Жили ми на Тернопільщині, в селі Білозірка Лановецького району. Як нам жилося? А що про те казати? Важко жилося, як всім тоді. Батько пішов на фронт і незабаром від нього перестали приходити листи. Мати плакала. А тут ще її час від часу в район викликали.

- Де твій чоловік?

- Пішов на фронт. А чи живий, не знаю. І плакала. Та хіба могли вразити когось її сльози?

- А може він дезертир?

Не знала моя мати такого слова. Вона знала тільки, що наш батько пішов на фронт, а вона з нами тяжко бідувала. Показувала батькові листи з фронту. Це на якийсь час допомагало. Вже з району писали в його частину. Прийшла відповідь: мовляв, був

такий, але пропав безвісті: або загинув, або потрапив у полон.

Батько і справді потрапив у полон, а потім разом з іншими в радянські табори під Москву. Добре, що не на Сибір. Йому ніхто нічого не пояснював. Писати не можна було, то ми й не знали, чи живий. Написав у 1947 році, а потім в тому ж таки році повернувся додому. Це про батька. А я?

На другому році життя втратила зір. Чи треба пояснювати, що таке сліпа дитина на селі? Жили... у 1949 році почули про знаменитого Філатова і мама повезла мене до нього. Нічого він мені вже не міг зарадити, зате ми тут вперше почули, що є спеціальні школи для сліпих дітей.

Вчилася у Львові. Та вже й залишилася тут жити. Працювала в цеху, вчилася в університеті, вийшла заміж, народила дітей, розлучилася з чоловіком. Чи треба вам казати, що за кожною цією фразою роки життя, нелегкого, а часом і полинового. Та була втіха – діти. А ще були вірші. Їх я писала ще зі школи. Та це так, для душі.

Видаватися не пробувала. Яке там! З десять віршів надрукували в газеті. А так: «мало ідейної вагомості». “Читайте радянських поетів”. Або: «Про любов вже писав Олесь».

Дала собі з тим спокій. Та вряди-годи все ж писала, хоч не завжди зберігала написане. А для чого?

Першим, хто дуже серйозно поставився до моїх віршів, то був мій чоловік, кобзар-бандурист Лайош Молнар, за якого я вийшла заміж в 1995 році. Це був його задум: видати поетичну збірку. Так народилася збірка «Виклик долі». З того часу і я почала серйозно ставитися до своєї творчості.

Минала роки. Виходили мої книжки: поетичні збірки, казки, оповідання і повісті, автобіографічні книжки. Дуже серйозно мене підтримав академік Микола Мушинка. У Пряшеві він видав мою книжку «Стежка від воріт» (частина перша автобіографічної трилогії «Поклонюся земля»). Це мене дуже окрило. Я зрозуміла, що треба писати, доки є ще час, доки життя ще не поставило свою останню крапку.

На цей час серед казок, оповідань і повістей у мене вийшло одинадцять поетичних збірок. «Допоки я живу» - моя дванадцята поетична збірка. Я завжди найперше в силу моїх можливостей намагаюся пояснити, чому саме таку назву я придумала для своєї збірки. Ніхто не знає, скільки кому Бог життєвого шляху відміряв. І я того не знаю. Я знаю лише одне: живе людина доти, доки щось робить на землі. А якщо вона вже неспроможна нічого робити, тоді вона вже наче й не живе. Бо що тоді таке життя? Фізіологічне існування. Та й то... Не приведи, Господи, до такого. Не зарікаюся ні від чого – все у Божій волі, але хотіла б, як я вже колись писала: «Горіти, не тліти». Допоки я живу, то хочу людям нести те, що маю: силу слова, силу пісні, а чоловік мій, кобзар Лайош Молнар, - звучання бандури, кобзи, ліри. Така наша місія на землі.

Про свою творчість не можу сказати майже нічого. За мене говорять мої книжки. Ні хвалити себе, ні ганити не буду. Пишу, як пишеться. Чую від

людей вдячні слова – і це моя найкраща нагорода. Не шукаю ні слави, ні почес-тей. А навіщо? Слава часом минається ще скорше, ніж люди. Я хочу, щоб мої твори жили серед людей, щоб їх читали і любили. Не лише тепер, у наші дні, а й потім, колись, ще довго. Відома може не дуже багатьом, не лауреат ніяких премій – це, зрештою, не так вже й важливо. Та я хочу, щоб моя творчість, а особливо моя поезія, свідчила про мою щирю любов до рідної землі і до вас, дорогі люди. З тієї любові народжуються всі мої вірші – веселі і сумні, радісні і зболені. Нехай ті вірші знайдуть відлуння у ваших душах, переберуть на себе ваші болі, примножать ваші радощі. Допоки я живу і потім, колись...

**ЯКБИ ТАК СТАЛОСЬ,
ЯК ГАДАЛОСЬ
БУЛА Б ЕЛЕГІЯ, ЯКБИ ...**

Цінуймо наші зустрічі, братове,
Бо то найкраще, що у нас ще є.
Невимушені жарти і розмови,
У всіх щось спільне й в кожного своє.
Бо ті скарби не перейдуть у спадок.
Тепло душі і дружба про запас.
Чи зрозуміє нас колись нащадок ?
Чи посміхнеться, згадуючи нас ?
Посидіти у колі добрих друзів,
Посмакувати вірші, як вино,
І легко за плече торкнути музу.
Тихенько дощик стукає в вікно ...
Здавалося, що вже нема на світі
Ні голоду, ні воєн, ні смертей,
Що наша вкрай занедбана освіта
Навчить таки чомусь моїх дітей.
Здалось ... несуть політики на плаху
Своє безчестя, сором та ганьбу.
І вже нема ні розпачу, ні страху,
Що нанівець звели ми боротьбу
За незалежність, за свою державу,
За наші жовто-сині прапори.

А дехто не по праву чи по праву
На свій народ вже дивиться згори.
Політики вождями хочуть стати
І вести нас, не знаючи куди.
Такі собі царі чи демократи:
Замести б тільки злочинів сліди.
А там – греби, примножуй свої статки.
А що народ ? Нехай собі живе.
І нікому супроти них повстати.
То, може, покоління вже нове
Їм скаже: -Досить! Досить вже накрали!
А поки що ... нехай собі крадуть.
Те все – не байка. Тут нема моралі.
Хоча у ній і є справдешня суть.
Притихла муза. Друзі всі примовкли.
Здається, й вірші втратили свій смак.
А за вікном летять листочки жовклі.
В житті, напевно, щось не зовсім так ...

ТРЕБА ВІРИТИ

(Діалог)

- Чув ? Верховну Раду розпустили.
Знову перевибори. Біда !
Вже нема ні віри, ані сили.
Якщо чесно, то й грошей шкода.
Знов на вітер викинуть мільйони.
А могли б піти на путне щось.
Беззаконня чи такі закони.
- Та за тим стоїть, напевно, хтось.
- Та стоїть, бодай йому ... – ну годі.
Треба обирати – ось і все.
- Кажуть, недовіра у народі.
- Може ще на цей раз пронесе.
А можливо, зміниться на краще.
Так не може бути назавжди.
- Чи у Бога ми якісь пропащі ?
Зміниться ! Ага ! Надійся й жди.
Ми з тобою того не побачим.
Добре, що в Сибір не довелось ...
Хоч би дітям, як не нам, ледачим,
Хоч би внукам краще зажилося.
- Треба таки вірити, мій друже.
Незалежність, що не говори.
Наш народ терплячий, видно, дуже,
Але він народжений згори.

Оберімо ще. – То й оберімо.
Але обирай – не обирай,
А вони і зримо, і незримо,
А вони для себе творять рай.
А для нас – що зі стола впаде,
То те й буде.
«Що ми за народ такий ?» - гукає
«Патріот» й себе у груди б'є.
І чекає, дуже вже чекає,
Щоб урвати, вирвати своє.
Отакий народ ми. Що робити ?
Добре, що в кайдани не кують.
Нас навчили ворогів любити
Й підставляти писок, коли б'ють.
Якщо чесно, все це так набридло.
Скільки ж можна сорому й ганьби !
Мій народ розумний. Він не бидло.
Тільки ти люби його, люби.
Принеси всього себе в офіру
І на нагороду не чекай.
А від теле- й радіоефіру
Ти тікай, як від вогню, тікай.
Може навіть легше йти під танки.
Ордени (посмертно) – хай і так.
І твої розчавлені останки
Для людей, як героїчний знак.
Тут героєм стати дуже важко.

А уб'ють – то заметуть сліди.
І хіба маленька дика пташка
Ангелятком залетить туди.
Може і рідня не поховає.
Що ж, на жаль, таке бува у нас.
І ніхто злочинців не скарає –
Чийсь то був такий страшний наказ.
Заплатять їм за таку роботу.
Тільки б рахувать не довелось.
Заробляють дітям на «Тойоту»,
Бо собі вже заробили щось.
Як було з Гонгадзе ? Пам'ятаєш ?
А злочинців так і не знайшли.
Люде, люде, ти того не знаєш ...
Йшли ми, йшли... Й до чого ми прийшли?
Звикли йти ми за провідниками,
А куди ведуть – не нам питать.
Люди, люди, що ж то буде з нами ?
Де ж той рай і де ж та благодать ?

ПРОСЛАВИМ КОЛЯДОЮ

Прийшов у світ Ісус, святе дитя,
Щоб землю з чистим небом поєднати.
Від того коляда, а ще кутя.
Ще за столом сидять і батько, й мати –
Дитячий спогад, теплий, як той хліб,
Що мати щойно вийняла із печі.
А може десь в кутку стоїть наш дід,
Що завітав до нас на Святий вечір ?
І лячно, й гарно. Господи, прости
Нам всі гріхи, минулі і прийдешні,
І сьогоденні. Все від глупоти.
Ми в цьому світі, Боже, не тутешні.
І від спокус нас, Боже, захисти.
Бо ми такі слабкі, такі мізерні,
Ми так втомились вже від суєти.
Посій же в наших душах добрі зерна.
Хай світ радіє з добрим Рождеством,
З кутею і свяченою водою,
З добра і правди вічним торжеством,
А ми його прославим колядою.

ТАМ ДИХА СТЕП...

(Розмова з музою)

- Де ти була, моя примхлива музо ?
Куди ходила ? У які краї ?
Чи завела нових цікавих друзів ?
Чи розгубила і старих своїх ?
- Ні, друзів я старих не розгубила,
Хоча й нових, либонь, не завела.
Була в степу. Там кланялась могилам.
А степ буяв, шуміла ковила,
Іржали коні, і шаблі ламались,
Козацтво билось і лилася кров.
- І ти, моя хороша, не злякалась ?
- Ні, не злякалась. Там була любов.
Любов до України, віра в Бога
І слава, що ніколи не вмира.
А де любов, там завше перемога,
Там торжество і правди, і добра.
Ті козаки в твої прийдуть ще вірші.
І оживуть, і встануть із могил.
Воскресне слава. Тільки ти повір ще:
У тебе стане і снаги, і сил.
- Ти пошукай молодших. Що я можу ?
- Зневіра знову ? Меч свій не ганьби.
А я навіщо ? Надихну, поможу,

Лише люби, лише свій край люби.
Люби свою стражденну Україну.
І хай це будуть не пусті слова.
Люби її до болю, до загину.
Загинеш ти, вона ж буде жива.
- Ти пахнеш сонцем, м'ятою і полем,
І чебрецем, і росами ночей.
Де ще була, моя химерна доле ?
Не на Парнасі розважалась чей ?
Де твій Пегас? Знов погубив підкови?
Розволочився твій крилатий кінь.
- Він був зі мною. Кинь оті розмови.
І докоряти теж мені покинь.
Давно вже не була я на Парнасі.
Пегас зі мною, легкий, наче пух.
Розваги, знаєш, зараз не на часі.
Будити треба незнищений дух.
Люд огрошів, знівечивсь, приземлився,
Ідеями нікого не приймеш.
Давно вже дехто й Богу не молився.
Я знаю, віри ти мені не ймеш,
Та все це правда. Блякнуть ідеали.
І люди забувають про святе.
Мовчать поети. Пишуть дуже мало.
А якщо пишуть ... зовсім не про те ...
Скорила світ долярова банкнота.
Боротись з нею в мене сил нема.

Молюсь за тих, чие життя – марнота,
Хай Бог додасть їм сили та ума.
- Послухай, музо, ти мене лякаєш.
Твої слова – як льодяна печать.
- А ти, либонь, сама того не знаєш ?
Всі про те знають. Знають, та мовчать.
І ти мовчиш. Чого гріха таїти ?
Берися за роботу і твори.
Коли не ми, то, може, наші діти,
Бо наш народ, народжений згори,
Не може так зачахнути і вмерти.
Він мусить відродитися з оков.
Чи зрозуміла хоч мене тепер ти ?
Братерство, віра, слава та любов.
- Ти нам говориш істини відомі.
Те все ми добре знаємо й самі.
Та тільки хто господар в нашім домі ?
Скупі слова, а часом і німі.
- Німі слова ? Таке я вперше чую.
Їх, видно, я не здатна оживить.
Збирайся. У степу десь заночуєм.
А там і Бог тебе благословить.
Мого благословення, видно, мало.
Там диха степ, там пахне ковила ...
Ти ще в степу, либонь, не ночувала ?
Поеткою тоді ти не була.
Коли до тебе схилиться зірниця,

Чумацький віз сипне на землю сіль,
Тоді тобі урочий сон наснитися,
І зрозумієш, хто ти і звідкіль.
А як на дні оновленого серця
Засвітить щось, як вранішня зоря,
Тоді з віків до тебе степ озветься,
І ти почувеш думу кобзаря.

ПРИГАДАЙ, ЯК КОЛИСЬ...

(Розмова з музою)

Десь дерева колишуться
У снігу на вітрах.
Не пиши, як не пишеться.
Це зневіра чи страх ...
Твоя муза натомлена
І Пегас без підков.
Прийде мрія оновлена –
І озветься любов.
Сніг летить, аж виблискує,
Сіє холод в душі.
Нахились над колискою,
Там ще сплять спориші.
Хай ще сплять, хай ще ніжуться,
Додивляються сні,

Доки зимонька сніжиться,
До весни, до весни.
Муза мліє від холоду.
- Ти накинь мою шаль.
Натерпілася змолоду,
А тепер тобі жаль.
Ти, голубко, розніжилась,
Любиш дім і тепло.
Пригадай, як колись було,
Пригадай, як було.
Йшли з тобою заметами
В черевичках благих,
І стежки непрометені
Заховав білий сніг.
А над нами сміялися
Холоднеча й пітьма.
Тільки ми не здавалися,
Я була не сама.
Я тоді тільки вчилася,
Набиралася сил.
Ти до віршів просилася,
Ще Пегас був без крил.
Натерпілися всякого.
А блаженьке пальто ?
Хоч би хто нам подякував
Чи помітив би хто ...
Та нічого. Минулося.

Але ж все це було ...
Ти чому не роззулася ?
Ну, скоріш у тепло.
Доки мостить зима свої
Через ріки мости,
Засвіти лампу гасову
І коня відпусти.
Певно, воду він питиме
Із карпатських джерел.
І застука копитами,
Полетить, як орел.
І копит стукіт чуємо,
Десь помчав наш Пегас.
Ну, а ми поримуємо,
Доки маємо час.
І хай вірші напишуться
І веселі, й сумні.
Десь дерева колишуться
У зимовому сні ...

ОНУЧКА СТЕПУ

В душі так терпко пахнуть полини.
Звідкіль вони прийшли у мою душу ?
Чи їх вітри принесли з далини ?
Чи я за те ще й дякувати мушу ?

Запевне, мушу. Господи, прости,
Даруй мені ті сумніви і сльози.
Стою вже я до тебе на дорозі
Й чекаю, що колись покличеш ти.
А пам'ять, закодована, мовчить,
Виносить пісню і кобзарську думу.
Невже вона нікого не навчить
Добути з серця хоч краплинку суму
За вольним степом, брязкотом шабель,
Іржанням коней і козацьким духом ?..
Стоїть, мов на сторожі, журавель ...
Це так було давно... земля вам пухом...
Хто чув той плач сплюндрованих могил,
Коли наш розум трактором рівняли ?
Народе мій, тобі додасться сил,
Ти тільки не забудь ті ідеали.
Повіяв вітер. Десь аж з давнини ...
Здається, знов ускочив хтось в халепу.
Чому так терпко пахнуть полини ?
Мабуть тому, що я – онучка степу.

ОЗВІТЬСЯ ДО МЕНЕ

Панно Лесю, озвіться до мене
З тих далеких незнаних світів.
Бо, якби я почула ваш голос,
То озвався б і вітер, і колос,
І той птах, що у небо злетів,
Несучи ваше слово огненне.

Бо, якби я почула ваш голос,
Я могла б так багато зробити.
Обізвалася б птахом до нив,
Край отой, що і вас полонив,
До знетями, до щему любити.
Тільки б якось ... почути ваш голос.

Панно Лесю, якби перейняти
Вашу пісню і силу таємну,
Що у серці живе й не вмирає,
Що в палкому вогні не згорає
І виплекує вірність взаємну,
Силу ту, що від рути і м'яти.

Та земля таких родить не часто.
Вас зродила з волинського лісу.
Тільки нам не дано тії сили.
Добре, Лесю, що ви запалили
Ті вогні, переможні, урочі,
Що прорізали темряву ночі,
Розірвавши темнотну завісу,
Обіцяючи зоряне щастя.

Хочу жити, крізь сльози сміятись,
Прислужитись народу в борні.
Панно Лесю, озвіться до мене
І велике чуття незбагненне
Передайте, аби в наші дні
Без надії таки сподіватись.

ЗІЙШЛА НА УКРАЇНІ ВЖЕ ЗОРЯ

«Ой, зоре, зоре,
І сльози кануть.
Чи ти зійшла вже
І на Україні ?»

(Т.Шевченко)

Зійшла, Тарасе, і твої слова
Повторює відлуння аж донині.
Вони – як правда, вічна і жива.

Зійшла на Україні вже зоря.
Та, що любив він, що звіряв їй думи.
Ти, зоре, не забула кобзаря ?
Я знаю, у космічному безумі
Такого дива, мабуть, не було.
Таких земля народжує не часто.
Дарує їм всю силу і тепло,
Та не завжди їх наділяє щастям.
Хоч правда й те, що в кожного своє
Те щастя, і химерне, і примхливе.
Один багатий, все у нього є,
А світом нудить – бачте, нещасливий !
А другий – бідний. Як він і живе ?

Та от ... веселий, мов не знає лиха.
І сходить радість, бідна, але тиха,
У щире серце, добре та нове.
Таких земля народжує не часто.
Та й тих ми цінувати не навчились.
То хоч би ревно Богу помолились,
Що він зіслав нам із своїх висот
І від святих своїх щедрот
Такого велета по мислі і по духу.

І я звернулась знову до зорі.
- Ви з ним удвох так часто розмовляли,
Свою журбу і смуток виливали,
Бо знали мову зір лиш кобзарі.
Та ще поети, що від духа родом,
Такі, що народилися згори.
Вони завжди були з своїм народом.
Для них співали в полі жайвори.
Для них калина зацвітала в лузі,
І вітер розвівав чийсь жалі,
І сумували вороги і друзі,
Як не ставало їх на тій землі.
Він все питав тебе про карі очі ...
Йому боліло, бо він їх любив.
В житті нічого він не розгубив,
Бо подумки він жив в землі праотчій.

Усе, що міг,
В душі зберіг.
І, повернувшись з втомлених доріг,
У рідну землю відпочити ліг.

Зоря на світ здивовано дивилась,
А потім над могилою схилилась,
Ронила довго сльози чи росу,
Воздаючи пророкові ясу.
Ти не святий, та я тобі молилась.
Шукала порятунку від брехні,
Від словоблудів, що тобі в'язали.
Чужу одежу і чужі слова
До тебе, наш кобзарю, приміряли.
Хотіли досягти
Крамольної мети:
Щоб ми тебе, пророче, не впізнали.
Але ми знали,
Що це був не ти.
Про тебе нашептали нам гаї.
Ти з нами жив у батьківській оселі.
Співала мати думи невеселі,
А батько знав, що думи ті – твої.
Від сповиточку жив, Тарасе, з нами.
Хто нас навчив тебе так шанувати ?
І твій портрет висів між образами,

І рушником його вбирала мати.

Стара сільська сніпками шита хата.

Там чоботи старі латав наш тато.

Він працював. Працюючи, співав

І твої думи нам передавав.

А ми, малі, вбирали їх у себе

І з тим росли, з тим пізнавали світ ...

Не знали ще нічого ми про тебе,

А вже співали ми твій «Заповіт».

Коли я приїжджала до села,

То матері читала «Катерину»,

Бо мати неписьменною була,

А я хотіла, щоб вона те знала,

Щоб потім ще й сусідкам розказала,

Таким же неписьменним, як вона.

Була така в ті роки не одна.

Ми плакали над долею її,

Пригадували всі жалі свої.

Хвалила мати ту свою дитину,

Що вже могла читати «Кобзаря».

На Україні сходила зоря.

А над столом схилялись рушники,
А за вікном німіли квітники.
І вишня припадала до вікна,
А може й те, що не вона одна.
Хотіли чути: що таке читають.
То може ще і досі пам'ятають.
То не були прості собі слова.
Вони – як правда, вічна і жива.

Літа і весни сумно пропливали,
Журилась осінь, сердилась зима.
Твою могилу, кажуть, розривали,
Шукали те, чого у ній нема.
А ти лежав, нетлінний та безсмертний.
Високе незахмарене чоло ...
Ти не посмів би просто так умерти.
Бо що ж би з нами, грішними, було ?
В тобі сплелись прийдешні і минулі,
Й сучасні наші неспокійні дні.
Як жаль, що ти не міг зсукати дулі
І тицьнути у пики їх брудні.
За що ви продалися ? Юди ! Юди !
Вже за доляри, не за срібняки.
Та пам'ятайте, прощі вам не буде,
Ані тепер, ані через віки.
Німують плити на твоїй могилі.

Тече вниз одвічний наш Дніпро.
Ти тут, Тарасе, на Україні милій,
В тобі вся наша правда і добро.

А ви замовкніть, лицеміри.
Він вам однак би не повірив.
Від вас не треба похвали,
Ані хули. Ви залишайтеся такими,
Як були.

ХТО ЗАХИСТИТЬ УКРАЇНУ

Я – Чумакивна з прадіда і діда.
Я – Чумакивна з поклику століть.
У мене сонце спить після обіда,
Ще й досі віл за хатою стоїть.
У мене сіль на віях і на скронях,
У мене спрага степу на губах.
Якби ще вмiла їздити на конях,
А то не вмiю навіть на волах.
Переродився наш народ дорешти,
Та дух козацький в ньому ще не згас.
Він пережив репресії, арешти,
Та гублять гроші так нещадно нас.
Чи так вже є, чи так мені здається ?
Звідкіль взялась на нас така напасть ?
Один краде, а другий продається,
Пiде за тим, хто більше йому дасть.
Опам'ятайся, люде наш хрещений,
Не дай розкрасти надбане добро.
Цей світ такий безбожний і шалений,
Та ми ще маєм Київ і Дніпро.
Опам'ятайся, мій великий люде.
Хiба ж не чуєш чийсь глумливий смiх ?
Бо України другої не буде.
Хто захистить її від нас самих ?

НЕ КАРАЙ НАС, БОЖЕ, БРЕХУНАМИ

О Боже, змилуйся над нами,
не слухай нашої хули
і не карай нас брехунами,
пророків, Отче, нам пошли.
Вожді, сліпі та бездуховні.
Кого й чому вони навчать ?
Серця пусті, рахунки ж повні,
але традиції мовчать.
Нехай народ не кличуть все
на розбрат, злочини в ганьбі.
Цей світ, допоки він існує,
належить, Господи, Тобі.
Дай нам і розуму, й відваги
здолати кривду та ганьбу.
Пошли нам сили та наснаги
на справедливу боротьбу.
Дай сили вижити народу,
що боронив спокон віків
одвічне право на свободу
своїх дітей, своїх батьків.
Хай буде так, допоки віку,
допоки слово не зійде.
Відродим націю велику –
і Україна розцвіте.

Я МАЛЮЮ СВІТ А РОКИ КЛИКАЛИ

Вже осінь прискорює кроки.
Куди ти спішиш ? Зупинись.
А роки летять, мов сороки.
Скрекочуть і кличуть кудись.
- Куди ви ? Чи ж встигну за вами ?
- Ти спробуй. – Вернутись назад ?
В минуле, до тата й до мами,
В густий наш затінений сад ...
- Ти спробуй. Ну що ж тут такого ?
Хіба ностальгія чужа ?
- Боюсь, не знайду там нікого ...
А де та межа ? Де межа ?
- Не знаємо. І полетіли.
А я залишилась сама.
І коси чомусь посивіли.
А може прийшла вже зима ?
- Чому не летіла за нами ? -
Почула я відгомін літ.
- Нема вже ні тата, ні мами.
Лишився вже тільки їх слід.
Куди там мені вже летіти ?
Хіба що в солодкому сні ...
Куди вже ? .. А внуки ! А діти ! ..
Вже пізно. Зима у вікні.

ВИРОСЛА Я, МАМО

Вчила мене мати
Старших шанувати
І молитись Богу,
Й кланятись землі.
Вчила мене мати
Травам довіряти
Всі свої печалі,
Всі свої жалі.
Виросла я, мамо.
Вже іду стежками,
Що топтала доля
У широкий світ.
Де б я не бувала,
Завше пам'ятала
Ту найпершу стежку
Від своїх воріт.
В світі я блукала
Різними стежками,
Що було і гірко,
Й солодко не раз.
Подумки верталась
Я до тата й мами,
Й до садка старого,
Де наш перелаз.
Сяду на травичку

Біля перелазу
Й до верби старої
Голову схилю –
І забуду сльози
І гірку образу,
Бо люблю цю землю,
Те село люблю.

СТЕЖКА ЧЕРЕЗ МАМИН ГОРОД

Вже матері давно нема,
Лишився тільки слід від хати.
І на городі вже зима,
Бо нікому порядкувати.
Лише залилась стежка та.
На ній роса, густа, краплиста.
По ній я йду через літа.
В ній стільки сенсу, стільки змісту.
І кукурудза, й картоплі ...
Роса лоскоче босі ноги ...
І йде та стежка по землі,
Верстає зверстані дороги.
І хати вже давно нема.
Вже осінь мерзне на покосах.
Лишилась стежечка сама,
І я по ній мандрую боса.

У МОЄМУ СЕЛІ

У моєму селі,
Мабуть, вишні цвітуть,
І медами гречки визрівають.
У моєму селі
Десь дівчата ідуть
І закохано хлопці співають.
У моєму селі
Магазин «Наталі».
З тим змирилися люди – вже звикли.
У моєму селі
Трактори на ріллі,
Коням кинули зверхній свій виклик.
У моєму селі
Не живуть ковалі:
Розвалилася кузня віддавна.
Та зате на землі
У моєму селі
Не забулась традиція славна.
Із давен, із віків
Шанувати батьків,
Шанувати старійшин прароду.
Тут живе, не згора
Символ правди й добра –
Дуже дерево мого народу.
Я прийду, поклонюсь,

До землі доторкнуся
І завжди пам'ятатиму, де я.
І в мені оживе
Щось велике й нове,
Дужа сила від роду Антея.
На святій на землі
У моєму селі
Я оновлюся тілом і духом.
А коли прийде час,
Не покинь, Боже, нас,
Хай на груди земля ляже пухом.

ДИХНУТИ Б ...

Дихнути б тільки повними грудьми
Деся там у полі, звідки родом ми,
Цілющого повітря, аж хмільного.
Здається, більш не треба вже нічого.
Якби ще заспівати пісню ту,
Що ронить пташка на своїм льоту.
Так заспівати, щоб озвалось поле
І щоб в душі запахли полини,
Щоб вітерець прилинув з далини
І не покинув вже тебе ніколи.
Щоб ожила знівечена душа
І помолилась Богу, вільна, тиха,
І щоб на світі стало менше лиха,
І хай воно до нас не поспіша.

ЖИЛА – ЯК ЖИЛА

Колись мене малу
вчив батько, вчила мати,
і я науку ту
онукам передам.
Байдужих не люблю,
про злих не хочу знати,
а друзям без жалю
я всю себе віддам.
Наука та була
така проста і чесна,
що я її взяла
на все своє життя.
Пливуть мої літа
за обрій чи по Деснах,
а я собі живу,
живу без каяття.
Ділила хліб і сіль,
не кривдила нікого,
не мала ворогів,
а заздрісні були.
У добрі й злі часи
молилася до Бога.
Не ждала від людей
хули чи похвали.
І наклепи були,

плітки і пересуди,
що іноді в душі
аж закипала злість.
Та знала я одно,
що люди – просто люди,
і що за вчинок свій
з них кожен відповідь.
Коли чужа біда
в мої ударить груди
і болем запече
покута або гріх,
дорогу до воріт
покажуть добрі люди.
Ворота відчиню
і обігрію всіх.

ВМИРАЛИ КВІТИ

Вмирали квіти на вікні,
Точнісінько, як люди.
Вмирали квіти на вікні –
І більше їх не буде.
Мені їх хтось подарував
За вірші в нагороду.
Вони цвіли. Їх хтось зірвав
Людині на догоду.
Вони були, вони цвіли,
Від розпачу шаліли,
Своєї дивної краси
Нікому не жаліли.
І дивний смуток полонив
Мою бентежну душу.
Я квіти ті в своїм житті
Запам'ятати мушу.
Вмирали квіти на вікні
У кришталевім лоні.
Були самотні і сумні,
Покірні й безборонні.
Вони ще начебто цвіли,
Ще око чарували.
Їх не було і ще були.
Жили і вже вмирали.

МОНОЛОГ АБО ДІАЛОГ З СОБАКОЮ

- Не гавкай, псе. Тебе я не образив,
Не покусав, і навіть не набив.
В чужий город ані в садок не лазив,
Поганого нічого не зробив.
Ну п'яний, факт. Набрався аж до гички.
Таких повнісько. Ну чого гарчиш ?
Ти кидай ті дурні собачі звички,
Бо тим однак нікого не навчиш.
Не гавкай, псе, я, як і ти, голоден.
Та є у мене ще одна біда:
Я, брате, без горілки вже не годен.
А то коштує, знаєш, не вода.
Хоча й вода тепер не безкоштовна,
Як сир, як масло і як ковбаса.
Чого ви стали ? Йдіть собі, шановна.
То не до Вас. До кого ? А до пса.
Замовк собака. Вже не гавкав, слухав.
Зітхав і позіхав, крутив хвостом,
То лапою живіт знічев'я чухав,
То підвивав співбесіднику в тон.
- Я трохи п'яний. Признаюся чесно.
Пив за чужі, своїх давно чортма.
Посиділи, скажу тобі, чудесно.

Пив на халяву – значить, задарма.
І випивка, й закуска, - все на славу.
Колега ставив і мене гукнув.
Мене давно не кличуть на забаву.
А тут гукнули – й я собі хильнув.
Я теж колись був пан, чи пак, добродій.
Ну, а тепер під плотом, як і ти.
Ти тут не сторож, та і я не злодій.
Нема що красти тут, ні стерегти.
От ти – собака, а не маєш буди.
І я не маю хати. Бачиш як ...
А хто нам винен ? Люди, брате, люди.
І з ними кепсько, і без них ніяк.
Як хочеш, твоїм приятелем буду.
А їсти я не маю – й не проси.
От завтра я тобі змайструю буду,
Щоб ти притулок мав, як людські пси.
Ходи сюди, посидимо, братухо.
І пес пішов. Неначе зрозумів.
Той осмілів, почухав псові вухо.
- От якби ти ще й говорити вмів.
Давай заснемо. Тепло так і гарно,
На небі зірно – будем без дощу.
От тільки так чомусь на серці хмарно.
Та смуток в душу я не допущу.
Ти не нервуйся. Ах, ти, хитра мордо !
Аби лишень нікого не кусав.

«Собака – то звучить принаймні гордо»-
Один розумний чоловік писав.
Здається, він писав не про собаку,
Та всеодно. Собака – то, брат, клас.
Якби ти раптом взяв та й забалакав.
Я уявляю, що б сказав про нас.
От чесне слово! Завтра вранці встану ...
Не дуже зранку, як спаде роса.
Я на сніданок щось тобі дістану.
Можливо навіть буде ковбаса.
Попрошу Олю, Галю чи Тетяну,
Скажу, що не для себе, а для пса –
Вони дадуть. От тільки вранці встану –
І, чесне слово, буде ковбаса.
Живи собі спокійно й не журися.
Не ми одні – таких багато є.
По-філософськи на життя дивися.
Приймаєм те, що доля нам дає.
Не їздять гицлі – їм шкода бензину.
Мене ж ніякий гицель не візьме.
Собаку цінять більше, ніж людину.
Не віриш ? Чесне слово ! От ... бігме !
Життя моє, що не кажи, собаче,
Як і твоє. Тому ми й не чужі.
Голодне, часом п'яне і ледаче.
А ще оте призирливе – «бомжі»!

А хто такі бомжі ? Ті самі люди,
Що раптом опинились на межі.
Без хати я живу, а ти без буди –
Виходить, що обидва ми бомжі.
Шкода, що ти не п'єш. Ото, брат, штука.
Якби ти випив, то б заговорив.
Але й не пий – моя тобі наука.
Тебе Всевишній не на те створив.
Ох ! Завтра буде голова боліти.
Я буду злий, ще зліший від собак.
Ти думаєш, хтось здатний пожаліти ?
Аякже ! Пожаліє ! Тільки так !
Навіщо пив ? – хтось скаже. Правда, правда.
Навіщо пив ? А дідько його зна.
Тому тобі, мій друже, моя рада:
Не пий. Горілка – то біда страшна.
Спочатку ніби душу обігріє
І наче серце трохи звеселить.
А потім ... ні розради, ні надії,
На ранок тільки голова болить.
Минала ніч. Вже місяць був на пружі,
Вже ранок десь підходив до межі.
Обнявшись, спали, наче вірні друзі,
Людина і собака – два бомжі.

ДИВЛЮСЬ НА СВІТ ДИТЯЧИМИ ОЧИМА

ЛОСЬ-РЯТІВНИК

Йде зайчатко по стежині.
В кожній лапці – по морквині.
Важко так іти малому.
Та несе свій скарб додому.
Вдома, знає зайченятко,
Ждуть його і мама, й татко,
Два брати і дві сестрички,
Вони зовсім невеличкі.
Вовк назустріч: - Добрий вечір !
Дуже ти, малий, до речі.
Я не їв уже три дні.
Час вечеряти мені.
Білка крикнула: - Ай-ай !
Кидай моркву і тікай.
Ну, не гайся, ну, скоренько.
Ой, яке ти ще дурненьке !
А сама заради сміху
В вовка влучила горіхом.
Потім шишку, потім другу.
Вовк терпів таку наругу.
Бо у лісі не щодня
Так ось стрінеш зайченя.

Зайченяті ж ой, біда !
Моркву кинути шкода.
А тут вовк зубастий,
Можна ж і пропасти.
І пропасти б довелось,
Та із лісу вийшов лось.
Дядька лося всі боялись.
Він суворий був лісник.
- Ти чого тут хуліганиш ?
Найсильнішим бути звик ?
Він на вовка як ревне !
Він до вовка як гукне !
- Перш, ніж кривдити малого,
Запитав би хоч мене.
Ти малечу не лякай.
Іншу здобич пошукай.
Так буває не щодня.
Йшло додому зайченя.
По вузесенькій стежині,
В кожній лапці – по морквині.

ВІХОЛА НА ВТІХУ НАМ

Живуть у лісі віхоли,
Живе мороз тріскучий.
Звідкіль вони приїхали ?
З якої диво-кручі ?
Чи з яру глибоченного
До нас вони з'явилися ?
І серед лісу темного
З зимою оселилися.
Зима до них голубиться,
Сніги їм вистеляє,
А віхола на втіху нам
Дороги замітає.
Вночі приходять у село,
Немов за ким полюють,
З хатів видмухують тепло,
По вікнах сні малюють.
Ми з хлопцями й дівчатами
Катаємось охоче.
Мчимо з гори з санчатами,
А хтось на лижі хоче.
Петрусь із татусем своїм
Вже ковзани лаштують.
І не страшні морози їм,
Вони їх і не чують.

ПРОКИНУВСЯ ВЕДМІДЬ

Прокинувся ведмідь серед зими.
Ведмедиха займалася дітьми.
Вони такі кумедні та манюні.
Багато з ними клопоту мамуні.
А він не спав. І що таке з ним сталось ?
Серед зими чомусь йому не спалось.
Чи зарано спати ліг ?
Чи холодний був барліг ?
Сам не знав, чому
Не спалося йому.
Ще й не чути про весну,
А ведмідь лежав без сну.
На холод виходити неохота.
Якби хоч була там якась робота.
Кругом сніги. Ні меду, ні малини.
Гуляють скрізь зимові хуртовини.
І хоч він має теплого кожуха,
Та все ж боїться, що замерзнуть вуха.
І раптом чує: зовсім близько
Завив так жалібно вовчисько.
- Голодний, мабуть, неборака,
Намерзся, певно, як собака,
Та й виє з туги. От дурний.
Засни собі, як ото ми.
Не треба харчу для зими,

Дивися сни аж до весни.
Смокчи собі лапу
І тихо посапуй.
Усякий звір і птиця
Тебе боїться.
Який з того толк ?
Добре, що я – не вовк.
Ведмедиха дітей мостила спати.
Він потягнувся, теплий, волохатий,
Сказав щось тихо, позіхнув
І до весни таки заснув.

ДВА ВЕСЕЛИХ КОТИКИ

У дівчинки у Насті
Живуть, як і годиться,
Два котики пухнасті,
А з ними мама киця.
Як дівчинка зі школи йде,
На неї вже чекають –
Два котики-пухнастики
Настуню зустрічають.
Несе вона в торбинці
Для котиків гостинці:
Ковбаску і котлети,
І молока пакетик.
А два веселі котики
Пустують та стрибають.
Настуні треба вчитися,
Вони ж їй заваджають.
Один заліз на плечі їй,
А другий вліз на руки.
Морока з ними дівчинці.
Куди там до науки !
Та котиків-пустунчиків
Забрала мама киця.
- Не можна так, - сказала їм,
- Нехай Настуня вчиться.
Як будете старатися,

Я теж вас буду вчити:
Як без води вмиватися
І як мишей ловити.
Не думайте, що легко це,
Але навчитись можна.
Це знає кожне кошеня,
Це вміє киця кожна.

НА МОРІ

І не казка, і не сон це,
Не у сні, а на яву.
Чорне море, кримське сонце,
Біля моря я живу.
Ми з матусею на морі
Будемо аж двадцять днів.
Прокидаємось бадьорі,
Засинаємо без снів.
Досі бачила я море
Лиш у книжці та в кіно,
А тепер воно говорить
Зовсім близько. Ось воно.
Море лащитья до мене –
Аж погладити кортить.
Чорне, синє і зелене –
Аж під сонцем мерехтить.
Сонце кожному хлюпнуло
Хвилю сміху і тепла.
Тільки б літо не минуло,
Тільки б осінь не прийшла.
І сміється моя мама:
- Осінь ще не на порі.
Щойно літа ясна брама,
Щойно липень надворі.
Хвиля бавиться охоче,

І весела, і прудка,
Запитати ніби хоче:
- Хто ти, дівчинко, така ?
Розказати я готова.
Знати все люблю й сама.
- Я приїхала зі Львова.
Моря в нас чомусь нема.
Хвиля радісно хлюпоче:
- Я люблю таких, як ти.
Ми поплаваєм охоче,
Та без мами не ходи.

ЇЖ ТА РОСТИ

Ходить зайчик по городу,
Скрізь бабусі робить шкоду.
Там він висмикнув морквину,
Там надгриз він капустину.
Жаль бабусі вуханя.
Їсти хоче зайченя.
То за що ж його картати ?
То за що ж його карати ?
Тільки як його навчити ?
Як малому пояснити,
Що не можна кожную днину
Їсти іншу капустину ?
- Ти, маленький, не пустуй.
Що не з'їв, того не псуй.
Бо, якщо так будем дбати,
То так будемо і мати.
Бо колись прийде зима.
Взимку голо, взимку пусто,
І боюсь, що без капусти
Я залишуся й сама.
Як від голоду і страху
Ти узимку затремтиш,
То, напевно, бідолахо,
Знов до мене прибіжиш.
Я тобі не дорікну,

Кину моркву, й не одну,
Кину свіжі капусти,
Їж, маленький, та рости.

БОЮСЯ ВОВКА

Бабуся звернулась
до внучки Галинки:
- Побудеш, дитинко,
без мене годинку.
Я тітоньку хвору
провідати піду.
Скоренько й повернуся,
ще до обіду.
- Бабусю, бабусю,
я вовка боюся.
Не буду сама.
- Та ж вовка нема.
- Ну десь же він є.
- От лихо моє !
Живе він далеко,
у темному лісі.
- А як він прийде,
зробить дірку у стрісі,
залізе до хати
і тут мене з'їсть ?
- Якщо вовк прийде,
то він буде наш гість.
Я хлібчика маслом
йому намащу,
а ще пиріжками

його пригощу.
А може він любить
смачне молоко.
Та й воститься в буді,
як пес наш Рябко.
Покрутиться трохи
та й, мабуть, засне.
То де вже там їсти
тебе чи мене.
- Я вовка, бабусю,
уже не боюся.
Чого там боятись,
як вовка нема ?
Я чесно, бабусю,
вам признаюся:
я просто не хочу
лишатись сама.

АКВАРЕЛІ ДУШІ

НЕ ЗНАЛИ КЛЕНИ

Ні, не тобі стояти обіч мене.
Ти сам десь там і я собі сама.
Все, що було, минуло. Тільки клени
Шепочуться про нас, та це дарма.
Вони не знають. А якби і знали,
То зрозуміли б, бо вони живі.
Калина вже вдягла свої коралі.
У мене ж досі весни в голові.
Могла б я стільки кленам розказати.
Але навіщо ці проблеми їм ?
Чи конче їм потрібно тее знати,
Що ти колись ... що був колись моїм ?
Я тихо йду під кленів пильним оком.
Їм невтямки, чому така сумна.
Ти подививсь на мене ненароком –
Й між нами стала наша та весна.

ПОДИВИСЬ ТВЕРЕЗИМИ ОЧИМА

Ти такий смішний ще і наївний.
Щось тобі примарилось, либонь.
Звідки в тебе усміх той чарівний ?
І від чого в погляді вогонь ?
У житті все просто не буває –
Вже пора збагнути, вже пора.
Хоч всього ще молодість не знає –
Це така вже істина стара.
Вчися свої роки рахувати.
І чужі, якщо потреба є.
Їх не можна вкрасти і сховати:
Що моє, то все-таки моє.
Відшуміло, відцвіло – і досить.
Всьому час свій і своя пора.
Осінь срібла кинула у коси,
А на серце – присмерку й добра.
Подивись тверезими очима
І відкинь марноту сподівань.
Роки, що у мене за плечима,
Не лишили місця для бажань.

РОЗМОВА З МІСЯЦЕМ

(За мотивами народних пісень)

Якось вночі при місяці
Плакала сирітка,
Свої сльози дрібненькії
Витирала зрідка.
Місяць тканку вишивав
Та й стелив під ноги,
Аби її не муляли
Батьківські пороги.
- Чом ти, місяцю, сумний ?
А де ж твоя пара ?
- Заховала мою зірку
Та чорная хмара.
Заховала, заступила,
А я світом нуджу.
Людам свічу, а сам вночі
Серед неба блуджу.
- Отак і я, місяченьку,
Сумую та плачу.
Полюбила козаченька,
Та його не бачу.
Щовечора до другої
Він стежину топче,
А на мене молодую
Й глянути не хоче.

- Заспівай, то стане легше.
- Не вмію співати.
- То чому ж тебе такого
Не навчила мати ?
- Нема в мене матусеньки,
Лиш мачуха злая,
Все дивиться вовчицею
Та все мене лає.
- Не сумуй, моя красуне,
Ще матимеш пару.
Так сказав та й заховався
За чорну хмару.

ДІАЛОГ ПРО ЛЮБОВ

- Чи так буває ? Перший раз побачив – і закохався, і зійшов з ума ...
- Мабуть, буває ... Чуєш? Літо плаче ...
- Чого воно ? - Бо журавлів нема.
- Вони вже десь верстають шлях далекий,
Летять за море, в теплії краї,
А тут лишили журавлиний клекіт,
А ще літа засмучені мої.
- Ти не про те. Скажи, чи ти любила ?
- О, так, любила. То було давно.
- Минулося? - Ні, ні!.. Любов – то сила.
Але любити не кожному дано.
- Але ж це мука ! Це нестерпна мука !
- Але ж як прикро, як її нема.
- Там, де любов, там поряд і розлука.
Та щастя не дається задарма.
- Любити без взаємності ? Для чого ?
В любові мліти ? Та нехай їй біс !
Не побажав би й ворогу такого.
- То ти ще до любові не доріс.
- Хіба ж не втіха ? Ось її побачив.
До тебе посміхнулася вона !
Ні, ти ще не закоханий, юначе.
То не любов, то ще якась мана.
Пройшла повз тебе – і війнуло пахом,

А ти, мов п'яний. Вічність або мить ...
А серце шаленіє, білим птахом
За нею рветься – і не зупинить.
- Від слів твоїх тривога в серці тане.
Я ладен вже повірити тобі.
А що, коли ... коли вона не гляне ?
А що, коли навіки у журбі ?
- Тоді любов, юначе, не для тебе,
Бо сумніви породжують печаль.
Змаліє сонце, зблякне синє небо,
Тебе зітне байдужість без меча.
Ти будеш жити, в тебе серце дуже,
Та вже тебе ніщо не зворухне.
Твоє єство, холодне та байдуже,
Ніколи вже за обрій не сягне.

Я ВІТАЮ ЛЮБОВ

Я була така необережна
І товаришкам своїм зізналась,
Що тебе люблю. Була бентежна
І така хмільна, як ото зараз ...
Не могла себе опанувати,
Не могла собою володіти.
Все чомусь хотілося співати
І сміятись. Плакати й радіти.
Я давно вже не була такою,
А можливо й не була ніколи.
Позбулася сну і супокою,
Поринала в світ якийсь казковий.
І тебе чекала, наче дива,
Чистого, справдешнього, як ранок.
Це була любов. Така правдива
І таємна, наче той серпанок,
Що ховає й не сховає вроду,
Бо красу не можна заховати.
Я співала серцю на догоду –
Не могла любити й не співати.
Потім буде біль і буде зрада,
Тільки того я не пам'ятаю.
Бо любов – то найщиріша правда
Й віра всіх жінок. Її вітаю.

НЕБО, ПОШЛИ МЕНІ РАДОЩІВ

Ти прийшов до мене
З рунного жита.
Ти прийшов до мене
З теплого літа.
Це ти приніс
Громи і дощі,
Мої сльози і мої
Радощі.
Я тебе зустрічала,
Як добру долю.
Ворожила потай
На свою доню.
А на сина не зважилась
Ворожити.
Я любила тебе –
І хотілося жити.
Липень млів, потім серпень
Прийшов здивований,
І садок пишався,
Як намальований.
Хтось нам заздрих, а хтось
За нас радів.
Я не знала на світі
Щасливіших днів.

Небо, пошли мені радощів.
Осінь тепер – це пора дощів.
Листя кленове
Лягає до ніг.
Поки що дощ,
А ще буде й сніг.
Це буде потім, колись.
Листя шепоче: «корись».
Осінь. Пора дощів.
Ще хоч би трохи
Радощів.
Голос мій злітає білим птахом.
Летить зі страхом
Кудись за моря
Любов моя.
Не відлітай від мене, любове.
Небо осінньо-казкове.
Осінь – пора дощів.
Боже, пошли трохи радощів.

ЛЮБОВ ПРОСИЛА ПОГЛЯДУ І СЛОВА

Моя любов жебрачкою по світі
Ходила і просила тільки слова,
Буденного і щирого такого,
І може запального, як моє.
Слова твої збирала я, мов квіти.
І дарувала їх своїй любові.
Вони були, як роси світанкові,
І присипляли сльози. Так вже є.
А може потай плакали й самі.
О, як же зле, коли слова німі ...

Тобі здалось, що й того забагато.
Ти звик в житті чимало забагати.
Все, що побачив гарне, - то твоє.
Не ображайся, але так вже є.
Не вмів собі у чомусь відмовляти.
А я могла лише тебе любити,
До самозречення, і віддано, і вірно.
Комусь це може здатись неймовірно.
І що мені з тим почуттям робити ?

Любов ... у ній вся слабкість і вся сила.
Вона нічого більше не просила,
Лише скупого погляду з-під вій,
Таких предовгих, як в того дівчати.
Мою любов ти звик не помічати.
Ну що ж ... я добре знала: ти не мій ...
Таку любов тоді лиш помічають,
Коли її раптово нестає.
А люди одне з одним розлучають,
Якщо на те якісь підстави є.
Або й нема. Тоді вони вінчають,
Докупи зводять, бо у них є смак
В житті завжди робити щось не так.
А як робити – вони добре знають.
Хоч подумки зведуть чи розведуть,
Похвалять чи осудять – це в них просто.
Чи хтось комусь не підійшов за зростом,
Чи за багатством – вже не в тому суть.
Бо в них жага до чогось незвичайного.
До явного, а краще, щоб до тайного.
Та цур їм ! Хай собі переживають
Чужі печалі, як своїх нема.
Нас зводити й розводити – дарма.
Разом ми не були та вже й не будем.
Ми з часом все закреслимо й забудем.
От тільки як мені з любов'ю бути ?
Вона не може просто так забути

Ні слів твоїх, ні погляду з-під вій.
І вже казала їй, що він не твій.
Вона не може того досягнути.
Морока мені з нею, щоб ви знали.
І вже просили, і вже їй казали –
Не допоможе, бо вона – любов.
Вона звільнилась від своїх оков,
Умовностей і комплексів. Я знаю,
Її нізащо не переконаю
Зректись його, забути, обійти.
Її переконати спробуй ти.

СТАЛО МЕНШЕ НА ОДНУ ЛЮБОВ

Була любов, було вечірнє місто,
Високий Замок, золото дерев.
І сходило врочисто й променисто
Святочнє диво. Величавий лев
Нам посміхався. І мені здавалось,
Що буде так довіку, назавжди.
Мені тоді і плакалось, й співалось,
Не віщувало серденько біди.
Яка біда ? Була любов, як злива.
Я так безмежно вірила тобі.
Була любов – і я була щаслива.
В душі і в небі – барви голубі.
Це так було давно і так недовго.
Чи то й було ? Щось віри я не йму ...
Крутили «Танець на майдані Конго».
Я посміхалась: «Конго ? Ну чому ?»
Снувало літо вже у Стрийськїм парку,
Під сонцем розімлілий ліс дрїмав ...
Купив ти за цигаркою цигарку,
І що мені сказати – сам не знав.
Та й чи було потрібно говорити ?
Високо в небі десь літак летів ...
Мене було так легко одурити,
Та ти не міг чи просто не хотів ...

Ми розлучались. Терпко пахли квіти.
Сховалось сонце. Раптом дощ пішов ...
І від сьогодні на широкому світі
Вже стало менше на одну любов.
Замовк чомусь ти раптом на півслові.
У мене в серці – розпач і печаль.
І стало жаль мені чомусь любові.
Ні, не себе, любові стало жаль.

ПОШЛЮ У ТИСЯЧІ НОЧЕЙ

Цілує сонце пелюстки
Й націлуватися не може.
Допоможи нам, милий Боже,
Любов пронести крізь роки.
Пошлю у тисячі ночей
Я трепетне своє зітхання
І вип'ю з дорогих очей
Напій цілющого кохання.
Любов ... напитек цей для двох,
Такий п'янкий, такий жаданий.
Лише б відвів розлуку Бог,
Лише б не зрадив мій коханий.
Не обійди, не обмини.
Я тут, єдина, лиш для тебе.
Я зіткана із таїни,
Мене тобі послало небо.
Я тут, я кличу. Тільки ти
торкнешся – обізвусь струною.
Ти пригорни й не відпусти,
І будь зі мною, будь зі мною.

НЕ ПРИХОДЬ, ЛУКАШУ

Ти Лукашем в мої приходив сни,
І чарувала ніжно так сопілка,
Що одягали шати ясени
Й серед зими бузкова квітла гілка.
Як жаль, що ще так довго до весни,
Що сивина у коси заплелася.
Чому, Лукашу, ти приходиш в сни ?
Навіщо я така тобі здалася ?
Ти не приходь й даремно не хвилюй.
Я вже давно не Мавка й не Килина.
Собі ти інший образ намалюй,
Бо не для мене зацвіте калина.
Калина також любить молодих,
Щоб соловейка слухали до ранку.
Сопілки голос похитнувся й затих,
Та сон тримав мене, мов полонянку.
Ти не приходь, Лукашу, в мої сни,
Не згадуй те, що марилося змалку.
Ти почекай, юначе, до весни.
Весна настане – йди шукати Мавку.

ЦЕ, ПЕВНО, ВЖЕ ВЕСНА ДО НАС ІДЕ

Моя любов живе десь на землі,
Оплакана, омріяна, забута.
Весна і осінь в неї на крилі
І пісня на устах, колись почута.
Живе собі, самотня і сумна,
Ніхто її не кличе за дружину.
Та й в дім чужий не квапиться вона.
В руках тримає плекану жоржину –
Єдиний спогад про минулі дні.
А більше не зосталося нічого.
Коханого нема ... давно в труні.
А що для неї всі скарби без нього ?
Живе, сумна, немов і не живе.
Лиш іноді озветься щось у грудях –
І зрине пісня, мов чуття нове,
І пісня та розбудить щось у людях.
І трепет дивний між людьми пройде,
І всі серця заб'ються в унісон.
А я не знаю, сон це чи не сон ...
Це, певно, вже весна до нас іде.

ЛЮБОВ ПОВЕРНУЛА НА ВЕСНУ

Я сьогодні плестиму риму
І до ранку вже не засну.
Сонце вже повернуло на зиму,
А любов моя – на весну.
І сміється з мене хурделиця,
І сміється мороз на шибках:
- Сивина вже у косах стелиться,
А ще любові у думках.
Чи тобі зрозуміти, хурделице ?
В тебе серце й думки льодяні.
А мені буйним хмелем хмелиться
Те, що випало навесні.
Не залякуй мене, морозище.
Сивина у косі ? Овва !
Мною серце керує, не розум ще,
І йде обертом голова.
Я сама із себе дивуюся.
Що там витівки несамовиті ?
Підмалююся, пофарбуюся –
І зустріну весну в повноцвітті.
Що там буде – потім побачимо.
Так відразу і не збагнеш ...
Те, що суджено, що призначено,
Не об'їдеш, не обминеш.

Я ВАЛЬСУЮ У СПОГАДАХ

Я сьогодні вночі
Десь вальсую у спогадах,
Десь кружляю тремтливо
У вихорі літ.
Ще любов не розквітла,
Живе тільки в здогадах.
Я не знаю, чи слід ...
А можливо, й не слід ...
Зовсім поруч зі мною
Руді його кучері.
Я п'янію від них
І не знаю, чому ...
Перший трепет й бажання
Мене так замучили.
Але я не скажу,
Не признаюсь йому.
Не скажу, не скажу,
Щоб нічого не знав він.
Нащо знати йому,
Що я плачу вночі ?
Що казати, коли
Всі слова, наче зайві ?
Що скажу, коли він
Невблаганно мовчить ?

Перший присмак сльози
У життєвому леготі,
А життя проплива,
Мов бурхлива ріка.
І моргали зірки,
Й захлиналися в реготі,
Що така я наївна,
Немудра така.
Ти ніколи зі мною вже
Не вальсуватимеш.
Знову зорі сміються,
Та я вже не та.
Ти ніколи не знав
І ніколи не знатимеш,
Що до тебе іду,
Все іду крізь літа.
В мене й досі лежить
Лист, тобі не відісланий.
Чи злякалась років,
Чи доріг далини.
Зачерпни з моїх губ
Поцілунок нездійснених.
Хоч на відстані літ,
А таки зачерпни.
Так вже сталось, що ми
По неволі розлучені.
Ти мені посміхнись

І хоч слово шепни.
Чи хтось любить, як я,
Ті руді твої кучері ?
Чи в рудому волоссі
Нема сивини ?

ПОКАРАНІ ЛЮБОВ'Ю

Із-за гір, із-за гір захмарених
Поспішають до мене вітри.
Ми обоє любов'ю покарані
Не на день, не на два, не на три.
Обімліли, та не обмілили.
Хай коханням оновиться світ.
Серед безладу ми уцілили,
Проживемо тепер сто літ.
Через роки і через роси
Ти до мене таки прийшов.
І травневі могутні грози
Хай омийуть нашу любов.
І прадавня відродиться сила,
І ніхто не здолає повік мене.
Я для тебе народжу сина
І назву його твоїм іменем.
Він ростиме міцним та дужим.
А як прийде його пора,
Він ніколи не буде байдужим
До людської біди і добра.
Із-за гір, із-за гір захмарених
Напливають нові почуття.
Ми з тобою любов'ю покарані
Не на день, а на все життя.

НЕ ДАРЕМНО НАС ДОЛЯ ЗВЕЛА

Не дивись на мою сивину,
Не питай, скільки маю вже років.
Нам до щастя всього кілька кроків.
Ну давай увійдем у весну.
Наші весни ще не відцвіли.
Ми з тобою спізнилися, можливо.
Але це хіба так вже важливо ?
Одне одного все ж ми знайшли.
Не боюсь ні пліток, ні обмов.
Знаю, будуть людські пересуди.
Головне, що мене ти знайшов,
А все інше – як буде, так буде.
Не даремно нас доля звела.
Все на світі сплановано небом.
І журитися зовсім не треба,
Що вже молодість наша пройшла.

ТІЛЬКИ Б В ДУШАХ НЕ СНІЖИЛО

Діти вже в своїх гніздечках
Доглядають пташенят,
І вже зовсім недалечко
Наш осінній листопад.
Та не треба сумувати –
Все це істини старі.
Осінь треба шанувати,
Як вона вже на порі.
Тільки б в душах не сніжило,
Тільки б в серці не зима.
То нічого, моя мила,
Що вже пролісків нема.
Будуть котики вербові,
Буде птаство на крилі.
Починаються з любові
Наші весни на землі.

У РОКІВ НЕ СПИТАЮ ДОЗВОЛУ

Вечір п'є з запаху щого цвіту
Зеленаву росу, як вино.
Ти мені дарував півсвіту,
Але це було так давно.
Ти тепер прагматично тверезий
І сміявся б з колишніх мрій.
Поклади любов на терези –
Найдорожчий дарунок мій.
Вечір сипле зірки, як яблука.
Ти збирай їх, лише збирай.
Це для тебе колишня забавка,
А для мене минулий рай.
У років не питаю дозволу –
Загуляю в терпкім маю.
Серця слухаюсь, а не розуму
І любов молоду свою.
Розпашіла і розхвильована,
Сповню хату сміхом дзвінким.
Одурю тебе, зацілована,
Не тобою, то іншим ким.
Ти не віриш мені, банальнику.
Це і справді вигадки всі.
Бо колишні мої залицяльники,
Розумієш ... давно дідусі.

Що минулося, не забудеться,
Хоч сміються з нас молоді.
Ви не смійтеся. Все вам збудеться,
Тільки потім, колись, тоді ...

ВСЬОМУ СВІЙ ЧАС

А старіти ніяк не хочеться.
Як же жаль розлучатись з мрією.
А туман по землі клубочиться,
І вернулись пташки із вирію.
Ходить світом весна завітчана.
І від неї не заховатися.
І здалось мені, що я – дівчина
І що можу ще закохатися.
Заспіваю при зорях й місяці –
І забудеш на мить образу ти.
Тільки жаль, не судилося пісні цій
Твоє серце любов'ю вразити.
Не дивуйтеся, не жахайтеся,
Що весна мені спів принесла.
Якщо можете, то кохайтеся,
Якщо ні, то сушіть свої весла.
І пливіть за велінням течії,
Розгортайте руками кригу,
Розберіть свої весни – де чії
Й запишіть у життєву книгу.
Бо без весен чого ми варті ?
Без любові світ не відродиться.
Неодмінно знайдіть на карті,
Де дороги із небом сходяться.

І прямуйте до того обрію,
Недосяжного і манливого.
Щоб душа тільки була доброю,
Не дай, Боже, серця зрадливого.
Я тримаю тебе на відстані
І боюся про тебе думати.
Почуття мої справжні, істинні,
Та нема кому напоумити.
У житті у нас все відміряно,
Все окреслено, перевірено.
Час любитися, час лукавити,
А приходять час внуків бавити.

КАШТАНОВІ СВІЧКИ

В душі щось повернулось й запалило
Каштанові свічки навпроти вікон,
Де я колись жила й була щаслива.
Все так яскраво виринає з віком
І паморозь снує мені до кіс.
Усе життя чомусь на перекіс.
Усе не так, як я того хотіла.
Каштанові свічки із далини
Лиш додають у коси сивини
Й ні крапельки бадьорості для тіла.
Це так було давно ... вже діти в вирій
Злетіли з материнського гнізда,
Вже й внуки підросли. В задумі щирій
Гортаю свої струджені літа.
Сміюся часом, часом і поплачу.
Невже це я була ? Невже це я ?
Знаходжу часом щось, а часом трачу –
Така вже доля латана моя.
Коли огорне душу біль і відчай
Через проблеми, більші і малі,
Тоді каштани неймовірні свічі
Запалюють – дар небу від землі.

ЗУСТРІЧІ НЕ ТРЕБА

Привіт ! Привіт !
З давно минулих літ.
З минулих днів,
Зі спогадів і снів.
Привіт ! Привіт !
Буяє знову цвіт,
У груди б'є.
Ми ще з тобою є !
Чи ти забув,
Як ти щасливим був ?
Чи біль розлук
Не роз'єднає рук ?
Крізь років плин
У серці ти один,
А інше все
Хай вітер рознесе.
Мені приснився
Таким, як був колись.
Нехай для нас
Назад поверне час.
Були тоді
Ми зовсім молоді.
Тепер в житті
Ми стали вже не ті.

З тих давніх літ
Привіт тобі, привіт !
Молитимусь за тебе,
Та зустрічі не треба.

НЕ ПРИХОДЬ

Не приходь, Андрійку,
Жалю не роби.
Маєш свою жінку –
От її й люби.
Кажеш, помилився ?
Взяв собі не ту ?
На майно дивився,
Не на красоту ?
Сам собі придумав
Отакий куліш,
А тепер, як хочеш,
Так його і їж.
Це не Бог карає,
Доля не дає,
Кожен вибирає
У житті своє.
Той любові хоче,
Той багатства лиш.
Не дивися в очі

І мене облиш.
Сам собі придумав
Отаке життя.
Не шукай у мене
Навіть співчуття.
Не поводь бровами
На мій перелаз.
Вогник був між нами,
Та давно погас.

ДАВАЙ ЗУСТРІНЕМОСЬ

Живе на землі людина,
Вона ще не знає мене.
Це, може, моя половина.
А раптом вона обмине ?
Де та стежина чи кладка,
На котрій розминутись не можемо ?
В житті не буває все гладко.
Давай ми собі допоможемо.
Давай зустрінемося зранку,
Коли прокидаються всі,
Коли сонце вдяга вишиванку
І сміється трава в росі.
Давай зустрінемо вечір
У росяному садку,
Коли прохолода за плечі
Обнімає пісню дзвінку.
Давай серед дня зустрінемося,
Щоб на виду у всіх,
І в очі пильно подивимось.
Хіба це такий вже гріх ?
І міцно за руки взявшись,
Підемо в життя удвох.
Нехай відтепер і назавше
Благословить нас Бог.

ЗУСТРІНЕМОСЬ КОЛИСЬ

Хилився день до вечора на плечі,
Деся там синіло море в даліні.
Ти говорив такі відомі речі.
Твої слова, як музика мені.
Вдягнуло небо темну вишиванку.
Які ж то темні ночі у Криму.
Він говорив. Я слухала б до ранку
І вірила, так вірила йому.
Всю ніч шаліли голосні цикади,
Що славили і море, і любов.
Ні в кого не питала я поради,
Хотіла тільки, щоб ти знов прийшов.
Сміялися далекі ясні зорі,
Величні і манливі – хоч лети.
З минулих літ і в радості, і в горі
До мене знову поспішаєш ти.
Одне я знаю: в зоряному леті
Зустрінемося з тобою ми колись,
Як справжні музиканти і поети
Ті, що любилися і що не зійшлися.

ЗІ СВЯТОМ НАОДИНЦІ

Згадую Нові роки минулі,
як сама сиділа за столом.
Дітки-малолітки вже поснули
безневинним і солодким сном.
Я сиджу, підперлася рукою,
одинока, грішна і сама ...
В серці ані смутку, ні спокою,
тільки порожнеча і зима.
Може в гості хтось би і покликав,
та куди з дітьми ? І я не йду.
Їм без мене втрата невелика,
а мені без них ... Сиджу і жду.
Як маленька, я чекаю дива.
Все чекаю казки, як колись ...
Ніч така зимова і правдива,
хоч ставай навколішки й молись.
А надворі галас, сміх і кроки.
Диво мою хату обмина.
Це либонь мої проходять роки.
Все повз мене. Я сиджу одна.
Дзвонить телефон, не замовкає.
Дзвонять друзі, дзвонять вороги.
Я чомусь його не відключаю,
жду, що хтось подзвонить дорогий.
- Як ти там ? - Нічого. Так, святкую.

Бо не всім же правду розкажу.
Весело сміюся і блазною.
- Що роблю ? На зорях ворожу.
І сміється посуд у серванті,
жалібно видзвонює кришталь.
Туга сходить на сумне бельканто,
вторить їй жіночий ревний жаль.
Свято наодинці ... це так страшно.
Й досі сльози на очах чомусь.
Добре, що це день позавчорашній.
Як згадаю, то й тепер здригнуся.
Знаю, за любов платити треба –
ту сльозу, солодку чи гірку.
Та для чого посилає небо
для жінок покуту отаку ?
Пити наодинці не годиться,
до добра таке не доведе ...
Рік Новий ... яка сумна традиція.
Не зустріну – він однак прийде.

З СУМНИХ МЕЛОДІЙ

ТИ НЕ ЗНАВ, З КИМ ЙТИ ТОБІ ДО БОЮ

В горнилі часу плавилась серця.
А ти шукав оновлення чи згуби.
Був невгамовний і до щему любий.
Тобі здалась тісною клітка ця.
Такий вогонь у серці вирував,
Така жага і полум'я палюче.
Ти мав згоріти. Мусив. Неминуче.
От тільки ... хто б тебе порятував ? ..
Ніхто не міг. Та й не було кому.
Тут всі були заповнені собою.
А ти не знав, з ким йти тобі до бою.
Й пішов в нікуди. Вийшов у пільму.
З ромашок сльози капали на сніг,
Дзвіночки бились у квітковій гамі.
Ти залишив печаль дружині й мамі.
Ти переміг. Так страшно переміг.
Стояла тихо змучена жура.
Пішов з життя, нічого не сказавши.
Пішов від нас віднині і назавше.
Хоч добре знав: тобі ще не пора.
Страшна ціна, але ти переміг.
Нехай за те не гнівається небо.

Хмарки пливли. Пливли уже без тебе.
І вже без тебе тихо падав сніг ...

ЛІКАРЕВІ, КОТРИЙ ...

А вона вам вірила, як Богу,
Лікарю з байдужими очима.
Скільки літ за вашими плечима ?
І скількох ви провели в дорогу,
В ту дорогу, звідки не вертають ?
Ні, вони вже вам не дорікають.
Їх нема. Ви можете сидіти
і спокійно допивати каву.
А між тих ... були можливо й діти ?
Не відповідати – ваше право.
Все ж, були чи ні ? І їхні мами
Всі скарби були віддати ладні.
І хилились мовчки перед вами,
в розпачі, сумні і безпорадні ...
Лікарю з холодними очима,
скільки їх за вашими плечима ?
Їм на цвинтар слалася дорога,
а вони молились, як на Бога.
Як же ви наважились ? Як сміли
братися за те, чого не вміли ?
А вона, ота вродлива жінка,

як на вас дивилася благально ...
Знаєте, це так антиморально,
що бракує слів. Одна сльозинка
хоч би ваші вії оросила.
Лікарю, ви та пекельна сила,
що надією серця наповнить вщерть,
потім з ваших рук хлюпнеться смерть.
Вранці, серед дня і опівночі
зусібіч на вас зоріють очі.
Можна збожеволіти. А ви ...
Ні, не опускайте голови.
Подивіться в їхні мертві очі
Й кожного спитайте, що він хоче.
Ні, вони вже вам не дорікають.
Та чекають, ще чогось чекають.
Ви скажіть: - я вам не допоможу.
Я тепер ... нічого вже не можу.
Що ж ви мовчите ? І ще вас прошу
їхнім рідним повернути гроші.
Що ? Нема ? А гривні ? А доляри ?
Донька полетіла на Канари ?
Син ваш вчиться у престижнім вузі ?
Жінка скаже що ? Що скажуть друзі ?
Зрештою, це особиста справа.
Ах, вже охолола ваша кава ...
Лікарю з бездушними очима,
Хтось стоїть за вашими плечима...

А МРІЯЛОСЬ ... А ДУМАЛОСЬ ...

(Світлій пам'яті Люби Мельничук)

Її нема ... І вже не має значення,
Кого любила, хто її кохав,
Кому колись призначила побачення
І не прийшла, а він її чекав ...
Чиясь дружина, мама і бабуся.
Все відболить і висохнуть літа.
За всіх судити знову ж не беруся,
Але минає горя гострота.
Вже якимось так влаштована людина.
Це може добре, а можливо й зле ...
Минає найскорботніша хвилинка,
А потім все тихенько відпливе.
Забудеться в життєвій круговерті.
Це буде потім, згодом, аж ... колись.
Не можна захиститися від смерті,
Хоч ти корись їй, а хоч не корись.
А мріялось... а думалось... та що вже ?
Ось тут і все. Горбочок на землі.
Холодний вітер голови куйовдить.
Проблеми, і великі, і малі, -
Усе ось тут, у замкнутому колі.
Була людина – мов і не було.

Сніг падає, розважно і поволі,
Заносячи нове її житло.

ТИ НЕ ЗМІГ ...

Повернися, ще маєш шанс,
Ще мій смуток не обмілів.
Повернись не заради нас,
А заради наших синів.
Та не чув мого крику ти,
Не почув, як заплакав син.
Більш не буду я кликати.
Вже забракло і сліз, і сил.

Ти летів на чужий вогонь.
Глухо бився в закрите скло.
Сивина прилипла до скронь.
Не зігріло чуже тепло.
Ти поранив собі крило
І упав на суху траву.
Більш ілюзій вже не було.
Ти повторював: «Я живу !»
Так, ти жив, але був без крил.
В серці десь заблудився спів.
Світ, котрий ти собі відкрив,
Не прийняв тебе, не зігрів.
Так проходив за днями день,
Так проходив за роком рік.
Ні любові, ані пісень –

Ось на що ти себе прирік.
За тобою журився дзвін,
Сумував за тобою Львів.
Ти пішов з цього світу, бо він
Не прийняв тебе, не зігрів.
Опадали з дерев листки,
Осінь плакала за вікном ...
Смерть здолала тебе таки,
Чи спочинком, чи вічним сном.
Не приходь і мені не снись –
З потойбіччя нема доріг.
Коли кликала: - повернись,
Ти не зміг тоді, ти не зміг ...

ВЕСНОСПІВИ

ЛЮТИЙ І ВЕСНА

Лютий ще завзято бадьорився,
Та сніги звелися нанівець.
Він стояв й розгублено журився,
Що в зими такий сумний кінець.
«Те дівчисько, молоде й зелене,
та весна ... їй рано ще. А вже
так і в'ється хмелем біля мене
і дороги пильно стереже.
Що за клімат – і не розбереш ти.
Я ж зимовий місяць ! В чому річ ?
Свою силу втратив я дорешти,
і морози повтікали пріч.
Ще б війнути снігом та морозом,
віхола хай землю замете.
Та тьмяніє мій старечий розум,
як дивлюся на дівчисько те».
Лютий все стояв і посміхався.
І напевно вже давно забув,
що колись він лютим називався,
бо чи не найхолоднішим був.
А весна сміялася струмками
І творила кожен день дива.
Весно, весно, що ти робиш з нами ?
Але ти, голубонько, права.

ВДІЛИ МЕНІ ВРОДИ

У сопілки заграли вітри,
Розбудили весну стоголосу.
Потягнулась, поправила косу
І на світ подивилась згори.
Ворушила ногами сніги,
Розтопила льоди кучеряві.
Заясніли квітками луги,
Засвітилися росами трави.
Залишили роботу дівчата.
Не сваріть їх, матусі, за те.
Вже весна їх покликала з хати,
Бо черемха так рясно цвіте.
А з садків, а з гаїв, а з лісів
Ті птахи, що летіли крізь зими,
Заспівали на сто голосів,
І весна засміялася з ними.
І мінився закоханий світ,
Задивилась верба в ясні води.
Весно, весно, вділи мені вроди
Хоч на схилі оманливих літ.

ПРОЛІСОК

Он пролісок проклюнувся. – Куди ти ?
Ще холодно, і ще не сходять квіти.
Тобі ще рано. З'їсть тебе зима.
Не слухає. І тягнеться до сонця.
І дужчого не треба оборонця
Та й дужчого від проліска нема.
На диво це аж дихати боюся.
До квітки лиш губами притулюся.
Такий тендітний, як дівоча мрія.
Та не здолала все ж його завія.
Він дихає життям в моїй руці,
Як праведного сонця промінці.
Він прокладає вже весні дорогу,
Він їй віщує славному перемогу.
Цей пролісок – найперший посланець.
Весна таки прийшла. Зимі кінець.
І буде радість, і зійдуть сніги,
Проснеться ліс і зацвітуть луки.

ВЕЧОРОВЕ ТАНГО

Дарує Львів нам тихий вечір
У тім закоханім краю,
І ти береш мене за плечі,
Як давню молодість свою.
Ми поєднаємось в любові,
Як це було уже колись,
І місяць стане в узголов'ї,
Щоб діти не перевелись.
В ім'я того, що не забулось,
В ім'я того, що не збулось,
Покличе нас серпанок вулиць
У безгоміння тихих площ.
І ти береш мене за руку
І, не соромлячись людей,
Танцюєм тут на львівськім бруку
Це танго, вічне й молоде.
Воно придумане не нами,
Та прижилося тут давно,
Чиїмись веснами і снами
Запало в душу нам воно.

Прийми, мій Львове,
Це наше танго вечорове.
Воно без музики і слів.
Найкраще в світі місто Львів.

А місяць сяє,
Десь соловейко вже співає.
Як пустотливі школярі,
За нами зорять ліхтарі.

І щоб не було розбрату між нами,
Нас вечір зачаровує вогнями.
І сумно десь заплакала гітара:
Чи пара ми з тобою, чи не пара...

Подаймо руки
Не для розлуки,
А для єднання
І для кохання.
І вже сміється
Сумна гітара,
Бо ми з тобою -
Прекрасна пара.

Прийми, мій Львово,
Це наше танго вечорове.
Воно без музики і слів.
Найкраще в світі місто Львів.
А місяць сяє,
Десь соловейко вже співає.
Як пустотливі школярі,
За нами зорять ліхтарі.

МЕЛОДІЇ СОПІЛКИ

Сопілка снувала мелодії ранні
Про муки чийсь у коханні.
А друга снувалась мелодія рання,
Як тяжко в житті без кохання.
І чули ту пісню закохані клени.
Вона долітала й до мене.
І чули сопілку сумні верболози,
Не роси сріблились, а сльози.
А вітер купався у чистому плесі,
Мелодії слухав чудесні.
І голос сопілки знімався до хмари,
Бо був сопілкар той без пари.
Тужила сопілка, сміялась сопілка.
Комусь було щемко та гірко.
А хтось дивувався, мелодій тих повен,
В душі оживав давній спомин ...

МЛІЛИ КВІТИ

А весною мліли квіти на осонні,
від високих почуттів співало птаство.
Я тримала дві сльози в своїй долоні –
свій найбільший в світі скарб, своє багатство.
Я тримала дві сльози й чекала дива,
що ті сльози оживуть під сонцем раннім.
Я не знала ще тоді, що я щаслива,
бо ті сльози називалися коханням.
Десь лелека клопотався у гніздечку,
клекотів щось до лелечихи весняне.
Ти був поруч, ти був зовсім недалечко,
і тебе назвала я своїм коханим.
Ластівки вже поверталися додому,
їх захоплено вітали щирі діти.
Несли весну на крилі і вічну втому.
Це ж їм стільки з тих країв до нас летіти.
Дві сльози хотіла я тобі послати,
але висохли вони в моїй долоньці.
Мліли квіти і не вміли розказати,
що вони мого кохання оборонці.

ЛІТО ПАХНЕ СОНЦЕМ І ДОЩЕМ

КОСАРІ Й КОСАРИКИ

Косили сіно. Аж покоси мліли.
На них роса блищала, як сльоза.
Бриніла гостро клепана коса
І голоси у косарів дзвеніли.
А вже пахтіло так, що оживав
Торішній дим торішнього багаття.
І борщ пахтів, здається, в кожній хаті,
І хліб, і молоко, і сповиток
Дурманним хмелем польових квіток.
А косарів ніхто не рахував.
Косили сіно косарі завзяті,
Полудень заробляючи і чарку,
Бо кожен з них мав жінку й господарку,
Дітей черідку у веселій хаті.
А хто не мав ще, той збирався мати.
На нього вдома десь чекала мати,
А дівчина, упоравши квітник,
Вже вишивала хрестиком рушник.
Бо як навчився хлопець вже косити,
То й на весілля можна вже просити.
Чекай, Настуню, вже на старостів.
І вип'є той, хто й пити не хотів.

Всім вистачить добра і благодаті.
Косарики ростуть у кожній хаті.

ПОВЕРТАЄМОСЬ З ПОЛЯ

Вже жали жито й ячмені косили.
Піт зрошував усім засмагли чола.
Здавалось, не було вже зовсім сили
Кудись іти із прибраного поля.
Отак би й спала. Хоч би й на стерні.
Нехай вже коле – байдуже мені.
Та треба якось йти уже додому.
Корова там недоена рує.
Крім мене, молока не дасть нікому.
Отак вже є. У кожного своє.
Ну як же їм ще хочеться співати ?
І пісню ту підхоплюю й сама –
Як сина проводжала у солдати ...
Неначе веселішої нема.
Сумні пісні. Все про жіночу долю.
Такі близькі і дорогі мені.
Мов бачу я струнку гнучку тополю,
Що виросла отут серед стерні.

Пісню веселу почав хтось співати.
Втома і пісня злилася в одно.
Хлопці жартують, сміються дівчата.
Молодь, напевно, ще піде в кіно...
Тут почалися вже жарти і фіглі,

Пісня про кума й веселу куму...
Падають зорі, як яблука стиглі,
Тільки збирати нема їх кому...

СЕРПЕНЬ

У веселому теплому літі
Хтось розсипав краплинки дощу.
І дерева, під сонцем зігріті,
Накупалися вже досхоchu.
Зітхнули натомлені трави,
Пташка голос свій подає.
Ходить серпень, веселий, смаглявий,
Подарунки всім роздає.
Кому – яблуко, а кому – грушу,
Вибирай, що тобі до смаку.
І натрушує кожному в душу
Теплу лагідь, світлу таку.
Ходить серпень, розхристаний, босий,
Йде по стежечці літо за ним ...
І крадеться лисицею осінь,
Тиха, легка, як хмарка, як дим ...

Серпень прощається з літом,
Осені стеле стежки.
Впали на землю зігріту
Яблука спілі й грушки.
Спас заглядає у вікна,
Благословить цілий світ,
І чорнобривцями квітне
Спомин оманливих літ.

Все гомонить і квітує,
Вистачить плоду для всіх.
До перельоту готує
Ластівка діток своїх.
Дивиться сумно лелека:
Вже незабаром і він
Рушить в дорогу далеку
Теплим літам навздогін.
Пахнуть ужинки медами,
Роситься слід косаря,
І владарює над нами
Тиха серпнева зоря.
Щедро і сито, і пахко –
Серпень такий уже є.
Ходить, як люблячий батько,
Щастя усім роздає.

ХЛІБ ВІД ЗАЙЦЯ

Родина поверталася із поля.
Тоді ще в нас колгоспів не було.
Така вже, видно, хліборобська доля:
Їх дощ мочив, і сонце їх пекло.
А надто у жнива, усе робили:
Косили, жали, звозили снопи,
А потім на подвір'ї молотили –
І гупали завзято два ціпи.
А як же пахла вигріта солома.
Надихатись тим пахом не могла.
Всі в поле йшли. Я zostавалась вдома.
Була тоді я зовсім ще мала.
Заходили побавитись дівчата.
Я мала теж обов'язки свої.
Були ще кури, квока і курчата,
Я мусила нагодувати їх.
Увечері верталися додому.
Знімали з воза коси та серпи,
До хати несли піт, солону втому,
А в полі залишалися снопи.
Їх потім привезуть, і стане тісно
Від тих снопів в stodолі й надворі.
І то нічого, що ми їли пісно –
Вставали до роботи на зорі.
Ще діставали з кошика крайця,

Черствого, що від сонця аж засох,
Й мені давали: на, мовляв, від зайця.
Лягаючи, промовив кожен: «Ох !»
Лиш брат Степан – ото вже непосида:
Що витворить, й не знаєш наперед –
Поліз в садок до нашого сусіда,
Бо яблука у нього – наче мед.
Дівчатам сніться хлопці кучеряві,
А батькові – перейдений покіс.
Мені ж той заєць, що черствий окраєць
Сам не доїв, але мені приніс.
У косах сивина. Як не старайся,
Набуток цей дарує нам життя.
Та досі пам'ятаю хліб від зайця –
Нехитру казку нашого буття.

ОСІННІ НАСТРОЇ

ВЖЕ ОСІНЬ

Стужились клени за дощами,
Схилили крони явори.
Ми з літом ще не попрощались,
А вже крадеться з-за гори
Чаклунка осінь, тиха-тиха,
Як шелест впалого листка.
Ніхто собі не хоче лиха,
Та осінь лагідна така.
Стоїть за пагорбом і зорить,
Чи все зібрали вже з полів,
Чи добре трактор землю оре,
Чи ще ставок не обмілів.
Вже журавлі знялися клином.
- Пора, пора, - зітха їм вслід.
І проводить на чужину
Пташиний довгий переліт.
- Вже осінь, - каже хтось тужливо,
- Вже осінь, - річка гомонить.
І ронить плід старезна слива.
Вже осінь. Хмариться блакить...

ОСІННІ КВІТИ

Осінні квіти ...
Вони зіщулились під вітром.
Над ними віти
Зронили свій останній лист.
Осінні квіти ...
Ще можуть серце відіграти
І повернути
Любов, що згасла вже колись.
Холодний вітер
Востаннє осінь вже цілує.
Мабуть, востаннє,
Бо незабаром вже зима.
Осінні квіти
Своїй коханій хтось дарує.
Осінні квіти,
Коли весняних вже нема.
І трохи сумно,
Що вітер листя порозносив.
І посмутніли
Понад рікою береги.
Осінні квіти
Для когось виплекала осінь
І залишила,
Щоб їх поглинули сніги.

А ЗА ВІКНАМИ ПЛАЧЕ ОСІНЬ

Я сьогодні чомусь сумна.
Ти налий мені келих вина.
Я рятуюсь від самоти,
Доки поруч зі мною ти.
Розумію, що ти не мій.
Просто важко мені самій.
Тільки в душу мені не лізь.
Я чужих не бажаю сліз.
Розумію, ти скоро підеш.
А самотність не має меж.
Не залити її вином.
Осінь журиться за вікном ...
А за вікнами плаче осінь,
Тихо-тихо, сумним дощем.
Я його не забула й досі
І від того на серці щем.
Заколишу свої печалі,
Заколишу усі жалі.
Ми з тобою удвох мовчали
Найскорботніше на землі.
Білі лебеді мерзнуть босі,
Вже пора відлітати їм.
А за вікнами плаче осінь
Над розбитим коханням моїм.

БУВАЛЬЩИНИ, НЕБИЛИЦІ ТА ВСЯКІ ДУРНИЦІ

ЗАКІНЧИВСЯ РІК СВИНІ

Злазь, свиньо, з престола,
твій скінчився час.

Не дивись спроквола
жалібно на нас.

Буде так віднині,
як було колись.

Добре, що ще свині
не перевелись.

У селі і в місті
стало на своє.

Добре все, що в мисці,
як горілка є.

Знає жук і жаба,
й кожне цуценя:
якщо ти - нахаба
значить, ти – свиня.

Не журися, свинко,
кинь свої жалі.

Зроблять з тебе шинку –
й будеш на столі.

Рік Новий постукав.
Ну, тобі пора.
Хто ще вчора хрюкав,
вже завів щура.
Маєш перевагу
ти перед людьми,
бо назавше свині
лишаться свиньми.
Ти щуром не будеш,
якщо вже свиня ти.
Лиш людина може
облік свій міняти.

ЯК ІВАН ДО ШИНКАРКИ ХОДИВ

Зібрав Іван грошенят
Та й пішов до шинку.
Трохи вирішив гульнути,
Обминувши жінку.
Там шинкарка молода
Всіх гостей частує,
На Івана погляда
Та й собі міркує:
«У Івана гроші є.
Бач, як замовляє !
Він однак же їх проп'є,
Розуму ж не має.
То хіба вже я дурна
З малої дитини,
Щоб не витиснуть грошей
З того пиячини ?
Доведеться, правда, трохи
Таки покрутитись.
Та й на п'яну його пику
Гидко і дивитись.
Та вже що там ! Не перший раз.
Дівка я бідова.
Вся у матінку вдалась,
Щоб була здорова !
Вона мене наділила

Високим талантом.
Однаково, з трактористом
Або з музикантом.
А тут таке підвернулось.
Треба користати,
Бо тих клятих грошеньят
Нелегко дістати.
Трохи щось перепадає,
Нічого скривати.
Там не доллю, не доважу.
Хто те мусить знати ?
Можна трохи й потерпіти,
Як є із-за чого.
Обвела довкола пальця
Я вже не одного».
Ходить все біля Івана
Та йому моргає.
Тільки чарка спорожніє,
Знову наливає.
Кожен день Іван вчащає
До своєї любки.
Гроші тягне, розтягає
Із тієї купки.
Жінка плаче, докоряє,
А Іван лиш слуха,
Тільки пихка цигарками
Й потилицю чуха.

А хвалиться – ну біда !
Аж пошерхли губи,
Яка вона молода
Та як його любить.
Хоч би краплю мав жалю
До жінки Одарки.
- Знаєш, я її люблю.
Навіть і без чарки.
Знов рюмсаєш ! Тільки й знаєш –
Розпускати нюні.
А вона така культурна
І така гарнюня.
Не те, що ти: вся в роботі,
Селючка забита.
Як побачиш, що я п'яний,
То така сердита,
Така тоді в тебе мова,
Так злість з тебе приска ...
Чи ти хоч раз у житті
Малювала писка ?
Та ніколи ! Обсілася
Тими найдухами.
А від неї так і несе
Гарними духами.
По-англійськи може часом
Докинути слово.
А ти в тому ні бельмеса.

Та й я випадково
Щось колись від когось чув,
Та й забув ті штуки.
Я до шклянки більше спец,
А не до науки.
Перший раз таке побачив,
То, повіриш, випав:
Сама мені наливає,
Ще й просить, щоб випив.
Часом трошки і сама ...
Та що там казати ?
Жінки кращої нема,
Шкода і шукати.
Іван сивий, та дурний,
Бо не бачив лиха,
А шинкарочка ота,
Сумирна та тиха.
Як забракло вже грошей,
То скінчився рай.
- Все було у нас о'кей,
А тепер гудбай !
Тільки, прошу, сентименти
Мені не розводь.
Коли грошей назбираєш,
Тоді ще приходь.
І пішов Іван додому.
А що мав робити,

Як не хоче його краля
Без грошей любити ?
Може врешті заживе
Тихо та щасливо.
Може впросить таки жінку,
Щоб дала на пиво.

З М І С Т

Допоки я живу
ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ.....4

**ЯКБИ ТАК СТАЛОСЬ, ЯК ГАДА-
ЛОСЬ.....9**

Була б елегія, якби... ..9

Треба вірити..... 11

Прославим колядою.....14

Там диха степ ... (Розмова з музою)..15

Пригадай, як колись ... (Розмова з му-
зою).....18

Онучка степу.....20

Озвіться до мене.....22

Зійшла на Україні вже зоря.....24

Хто захистить Україну.....30

Не карай нас, Боже, брехунами.....31

Я МАЛЮЮ СВІТ.....32

А роки кликали.....32

Виросла я, мамо.....33

Стежка через мамин город.....35

У моєму селі.....36

Дихнути б... ..38

Жила – як жила.....39

Вмирали квіти.....41

Монолог або діалог з собакою.....42

ДИВЛЮСЬ НА СВІТ ДИТЯЧИМИ ОЧИМА.....	46
Лось-рятівник.....	46
Віхола на втіху нам.....	48
Прокинувся ведмідь.....	49
Два веселих котики.....	51
На морі.....	53
Їж та рости.....	55
Боюся вовка.....	57

АКВАРЕЛІ ДУШІ.....	59
Не знали клени.....	59
Подивись тверезими очима.....	60
Розмова з місяцем (За мотивами народних пісень).....	61
Діалог про любов.....	63
Я вітаю любов.....	65
Небо, пошли мені радощів.....	66
Любов просила погляду і слова.....	68
Стало менше на одну любов.....	71
Пошлю у тисячі ночей.....	73
Не приходь, Лукашу.....	74
Це, певно, вже весна до нас іде.....	75
Любов повернула на весну.....	76

Я вальсую у спогадах.....	77
Покарані любов'ю.....	80
Не даремно нас доля звела.....	81
Тільки б в душах не сніжило.....	82
У років не спитаю дозволу.....	83
Всьому свій час.....	85
Каштанові свічки.....	87
Зустрічі не треба.....	88
Не приходь.....	89
Давай зустрінемося.....	91
Зустрінемося колись.....	92
Зі святом наодинці.....	93

З СУМНИХ МЕЛОДІЙ.....95

Ти не знав, з ким йти тобі до бою....	95
Лікареві, котрий	96
А мріялось ... а думалось ... (Світлій пам'яті Люби Мельничук).....	98
Ти не зміг	100

ВЕСНОСПІВИ.....102

Лютий і весна.....	102
Вділи мені вроди.....	103
Пролісок.....	104
Вечорове танго.....	105
Мелодії сопілки.....	107
Мліли квіти.....	108

ЛІТО ПАХНЕ СОНЦЕМ	
І ДОЩЕМ.....	109
Косарі й косарики.....	109
Повертаємось з поля.....	111
Серпень.....	113
Хліб від зайця.....	115
ОСІННІ НАСТРОЇ.....	117
Вже осінь.....	117
Осінні квіти.....	118
А за вікнами плаче осінь.....	119
БУВАЛЬЩИНИ, НЕБИЛИЦІ ТА	
ВСЯКІ ДУРНИЦІ.....	120
Закінчився рік свині.....	120
Як Іван до шинкарки ходив.....	122

Літературно-художнє видання

Тетяна ФРОЛОВА

ДОПОКИ Я ЖИВУ

Поезії

Авторська редакція

Підписано до друку 15.05.2009. Формат 60x84/32.

Друк офсетний. Папір офсетний. Гарнітура SchoolBook

Ум. друк. арк. 4,12. Обл.-вид. арк. 4,12. Ум. фарбовідб. 2,47

Художнє оформлення
Марини Шутурми

Комп'ютерна верстка ПП “Фенікс-плюс”.

79012, Львів, Сахарова, 7.

Надруковано з готових діапозитивів

ТзОВ “Тріада”.